

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра гуманітарних дисциплін та соціальної роботи

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції
5-6 червня 2020 року

Львів – 2020

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток [Текст] // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 червня 2020 р.; [за заг. ред.: Нагірняка М.Я.]. – Львів : ЛДУ БЖД, 2020. – 285 с.

У матеріалах V Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток» (5-6 червня 2020 р.) висвітлюються питання, що стосуються актуальних правових, соціальних та психологічних аспектів подальшої розбудови соціальної роботи на засадах розвивальної парадигми, пріоритетних напрямків застосування інноваційних технологій у практиці соціальної роботи, соціальної політики та соціальної роботи в Україні на сучасному етапі, особливостей провадження соціальної роботи з різними категоріями населення, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими та волонтерськими організаціями, соціальними інституціями.

Розгляд матеріалів, що пропонуються читачеві, сприятиме створенню умов для формування складових професійної компетентності соціального працівника і дозволить формувати адекватну модель діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Видання рекомендоване науковцям, викладачам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться теоретичними й практичними аспектами становлення та перспективами розвитку соціальної роботи в Україні та світі.

Відповідальний редактор: Нагірняк М.Я., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(протокол № 3 від 30.05 2020р.)*

ЗМІСТ

Передмова.....	3
<i>Андрушко Я.</i> Емоційна психоедукація особистості.....	6
<i>Березяк К., Яворницька Ю.</i> Психологічні особливості внутрішньої мотивації особистості підліткового віку схильної до адиктивної поведінки.....	10
<i>Березяк К., Ярош І.</i> Життєстійкість особистості юнацького віку.....	19
<i>Блінов О.</i> Зв'язок бойового стресу військовослужбовців з їх вірою в бога.....	24
<i>Бойко Г.</i> Соціальна робота в громаді: історичні приклади Запорізького регіону	29
<i>Бурковська Х.</i> Торгівля людьми як одна з сучасних проблем України.....	35
<i>Бутченко Т.</i> Проєктна компетентність соціальних працівників	38
<i>Вертельник А.</i> Соціальна активність дітей дошкільного віку: параметри оцінювання.....	42
<i>Верстюк А.</i> Важливість введення статевого виховання.....	46
<i>Гавришків О.</i> Психолого-педагогічні основи розвитку іншомовної професійної компетенції у майбутніх офіцерів	51
<i>Гарда Х.</i> Особливості соціальної роботи щодо протидії домашнього насильства.....	57
<i>Горпинич А.</i> Ставлення українського суспільства до проблеми ВІЛ/СНІДу.....	62
<i>Грицанюк В., Королюк О.</i> Європейський досвід становлення інклюзивної освіти.....	67

5. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ. Закон України № 1973-ХІІ від 12.12.91. [Електронний ресурс]. [Електронний документ]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>
6. Смирнова М.В. Актуальність проблеми стигматизації в сучасних суспільних процесах / М.В. Смирнова // Психолінгвістика. 2014. Вип. 16. С. 332-342. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2014_16_34.
7. Information Bulletin UNAIDS, «Stigma, discrimination and violation of human rights in connection with HIV» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.unaids.org

УДК 376: 37.04

Віта ГРИЦАНЮК

кандидат політичних наук, доцент

Олег КОРОЛЮК

Львівський державний університет

безпеки життєдіяльності

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Україна належить до тих країн які дуже довго уникало дітей з інвалідністю. Вони були просто ізольовані від суспільства в спеціальних закладів. Перші зрушення відбулися, коли права осіб з інвалідністю 14 років тому законодавчо закріпила ООН у своїй Конвенції. Сучасні освітні системи розвинених країн світу змінюються відповідно до вимог часу та здійснюють перехід на нові освітні концепції та технології.

Аналіз науково-педагогічних джерел і міжнародних нормативно-правових документів окреслюють кілька підходів до надання освіти дітям з обмеженими можливостями здоров'я, такі як: мейнстрімінг

(mainstreaming), інтеграція (integration), інклюзія (inclusion).

Міжнародні організації в якості пріоритетного розвитку системи освіти рекомендують інклюзивну освіту, спрямовану на реалізацію прав громадян на здобуття якісної освіти та соціальну інтеграцію.

В Україні проблеми становлення і розвитку інклюзивної освіти є надзвичайно актуальною, оскільки чисельність дітей, які потребують корекційного навчання, неухильно зростає. На 7% шкіл, які працюють з інклюзією у нас майже мільйон школярів з інвалідністю. Не в усіх навіть є пандуси та ліфти, потрібні, щоб пересуватися школою [2].

Основні засади інклюзивного навчання викладено в Саламанкській декларації, в рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами. У цьому міжнародному документі вказується, що «основним принципом інклюзивного навчання є те, що всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це можливо, незважаючи на жодні труднощі чи відмінності між ними. Інклюзивні школи повинні визнавати і враховувати різні потреби своїх учнів шляхом приведення у відповідність методи та темп навчання, а також забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани, організаційних заходи, стратегії викладання, використовуючи ресурси та партнерські зв'язки громадами, де вони проживають» [4].

Розглянемо яким чином впровадили інклюзивну освіту в свою освітню систему провідні європейські країни.

У Федеративній республіці Німеччини поруч із системою спеціальних освітніх установ, де перебувають діти зі складними порушеннями, функціонують заклади інклюзивного навчання. Німеччину з-поміж інших європейських країн вирізняє варіативність організації психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими потребами, що зумовлена відмінностями у законодавстві Земель. Деякі освітні нормативно-правові акти передбачають, що школи можуть мати у своєму штаті

спеціальних педагогів і фахівців, які надають допомогу дітям з особливими потребами [1].

Психолого-педагогічний супровід забезпечується педагогічними центрами, які функціонують у кожному регіоні, хоча форми організації роботи можуть бути різними. Центри надають різнопланову допомогу школярам з особливими освітніми потребами, проводять із ними профорієнтаційну роботу, координують діяльність різнопрофільних фахівців, консультують батьків і вчителів масових та спеціальних шкіл тощо. Окрім центрів, підтримку учням з особливими потребами надають служби, що функціонують поза межами шкіл і фінансуються органами місцевого самоврядування [3].

В Норвегії 1994 року пройшла велика реформа системи освіти, у результаті якої на державному рівні були закриті всі спеціалізовані школи. Усі загальноосвітні школи стали інклюзивними.

При цьому для таких дітей існують державні центри, які спеціалізуються на наданні допомоги окремим категоріям. На муніципальному рівні інклюзивне навчання реалізується в загальноосвітній школі шляхом включення особливої дитини у класний колектив. Як правило, таких дітей у школах небагато: кілька людей, кожна дитина в окремому класі. Кожна особлива дитина, яка навчається в загальноосвітній школі, отримує підтримку і супровід [3].

Лідером серед європейських країн щодо впровадження інклюзивної освіти є Швеція. Міністерством освіти Швеції ще у 1980 р. було затверджено нормативно-правовий документ під назвою «Навчальний план», який означив новий стратегічний напрям освітньої політики держави. Учні з особливостями психофізичного розвитку надали можливість навчатися в масових закладах, створивши для цього відповідні умови. У 1989 р. було ухвалено новий «Закон про середню освіту», у якому інклюзивне навчання визначено основною формою здобуття освіти неповносправними.

Сьогодні у шведській освіті прагнуть повного розформування спеціальних шкіл і створення на їх базі ресурсних центрів. У всіх територіальних округах країни функціонують центри дитячої реабілітації. Саме ці фахівці входять до основного складу групи спеціалістів, які визначають освітній маршрут дитини з особливими потребами, розробляючи індивідуальні навчальні програми з наданням відповідних реабілітаційно-корекційних послуг [1].

Австрією у 1993 р. прийнято «Закону про освіту», у якому законодавчо визнано право батьків на вибір навчального закладу для своєї дитини, регламентовано функціонування спеціальних та інклюзивних закладів. На сьогодні у спеціальних закладах країни навчаються лише діти зі значними порушеннями слуху, зору та інтелекту. В освітній системі Австрії функціонують центри спеціальної освіти, які несуть відповідальність за навчання дітей з особливими потребами в масових загальноосвітніх закладах і координують роботу всіх фахівців, залучених до цього процесу [1]. Спеціалісти цих центрів діагностують дітей, консультують вчителів, надають навчально-методичну допомогу спеціальним педагогам і батькам учнів з порушеннями розвитку, проводять семінари та тренінги з підвищення кваліфікації, співпрацюють з адміністративними місцевими службами, медичними центрами тощо. Психолого-педагогічну підтримку, в тому числі і певні корекційно- реабілітаційні послуги, учням з особливими потребами у школах надають спеціальні педагоги, які, переважно, є штатними працівниками цих закладів [2].

Італія посідає чільне місце у впровадженні ідей інтегрованого та інклюзивного навчання, оскільки однією з перших визнала інтегративне та інклюзивне навчання найприйнятнішою для неповносправних дітей формою здобуття освіти. Освітню реформу в країні, яку було проведено у 1972 р., яку ініціював громадський рух

«Демократична психіатрія». У 1971 р. в Італії був ухвалений новий «Закон про освіту», який законодавчо закріпив право батьків на вибір навчального закладу, визначив статус масових шкіл, де навчаються всі діти з проблемами в розвитку, забезпечив державну підтримку щодо здобуття освіти дітям з особливостями психофізичного розвитку [2]. В оновленому «Законі про освіту» 1992 р., у розділі про навчання дітей з особливими потребами, серед пріоритетів визначено: роботу щодо взаємодії шкіл з установами різного підпорядкування з метою надання всебічної допомоги школярам з особливими освітніми потребами різнопрофільними фахівцями, які мають працювати узгоджено та в тісному контакті; залучення батьків до процесу навчання дітей з особливостями розвитку тощо. На сьогодні в Італії понад 90% дітей з особливостями психофізичного розвитку здобувають освіту в закладах загального типу [1].

Отож цей позитивний досвід має вагому значущість і може слугувати певним прикладом при проведенні освітніх реформ в Україні.

Список використаних джерел

1. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ussf.kiev.ua/ie_experience_implementing/#12.
2. Інклюзивна освіта: основні положення. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.slideshare.net/pmpkberezne/ss-72173591>.
3. Продіус О.І. Особливості моделей інклюзивної освіти в країнах Європи відповідно до вимог сучасного суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/4_72_2_2019_ukr/12.pdf.
4. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9_95_001-94.